

ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНИХ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОЗАСТОСОВНОЇ ПРАКТИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

О. ЛАЗУКОВА

*здобувач кафедри кримінального процесу
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)*

Ефективність кримінальної процесуальної діяльності залежить від багатьох чинників. Цьому питанню на доктринальному рівні приділяється значна увага науковців: вносяться пропозиції щодо вдосконалення механізму кримінального процесуального регулювання; пропонуються способи оптимізації процесуальної форми; напрацьовуються рекомендації щодо мінімізації перешкод на шляху вирішення законодавчо визначених завдань кримінального процесу.

Однак поза увагою вчених недослідженою залишається доволі «практична» проблема, яка своїми похідними негативними наслідками істотно знижує ефективність кримінальної процесуальної діяльності, а в деяких випадках взагалі унеможлиблює досягнення завдань кримінального провадження. Йдеться про втрату матеріалів кримінального провадження.

Напевне відсутність теоретичної розробки вказаного питання можна

пояснити тим, що на практиці такі випадки вважаються «делікатними», «незручними», та у зв'язку з цим, латентними й широко не афішуються [1, 705]. Не сприяло науковому пошуку й кваліфіковане мовчання законодавця, оскільки своє нормативне закріплення інститут відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження отримав лише в 2012 р. із прийняттям Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК України).

Беззаперечно, надання законодавцем процесуальної форми діяльності з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження — позитивний крок, однак аналіз положень, що регламентують вказану діяльність, свідчить про їх недосконалість. Така неналежна унормованість вказаного сегменту кримінальних процесуальних відносин набула особливого звучання у зв'язку з масовою втратою матеріалів кримінальних проваджень у районі

проведення антитерористичної операції (далі — АТО)¹.

У контексті вказаного, задля вирішення нагальних проблем, які постають перед правозастосовниками у зв'язку з втратою матеріалів кримінальних проваджень (як із об'єктивних, так і суб'єктивних причин), а також відсутністю належної нормативної алгоритмізації відновлення таких матеріалів, вважаємо за необхідне здійснити аналіз сучасної нормативно-правової регламентації та надати пропозиції щодо її вдосконалення у вигляді теоретичної моделі відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Результати проведеного аналізу наявних наукових праць, присвячених питанню, що досліджується, свідчать про те, що вони належать або зарубіжним ученим, які досліджували вказану проблематику за законодавством своїх країн, або ж вітчизняним науковцям — до унормування вказаного питання у КПК України.

Зокрема, окремі аспекти порядку відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження у різні часи розглядалися М. Борисенком, А. Віноградовим, Н. Єфремовою, Д. Жовненком, В. Зеленецьким, О. Івановою, Л. Калінкіною, В. Кальницьким, В. Кузьминою, П. Купко, А. Маланюком, В. Михайловим, О. Мещеряковою, А. Романюком, А. Фільченком та ін. Дослідженню ж сучасної нормативно-правової регламентації порядку відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження приділена увага лише в статті та тезах О. Миколенко [2; 3].

У контексті дослідження теоретичний інтерес становлять також напрацювання науковців інших галузей

права з цього питання. Зокрема, у цивільному процесі на монографічному рівні порядок відновлення втраченого судового провадження дослідив Є. Лейба, окремим аспектам вказаного питання присвячена стаття О. Шимановича. Відновлення втраченого провадження як особливу стадію адміністративного судочинства досліджував Д. Козачук. О. Захаровою здійснено порівняльний огляд нормативно-правової регламентації порядку відновлення втраченого провадження у національному процесуальному законодавстві загалом. Всі названі вище праці стали основою нашого дослідження.

Правова природа та функціональне призначення діяльності з відновлення втрачених матеріалів полягає, так би мовити, у його забезпечувальному характері для досягнення мети кримінального провадження у випадку втрати матеріалів [4, 172–173]. Таке «повторне провадження» спрямоване на усунення перешкод у кримінальному провадженні, ліквідацію їх негативних наслідків з метою досягнення призначення кримінального судочинства, а саме: захистом прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, захистом особистості від незаконного і необґрунтованого обвинувачення, засудження, обмеження її прав і свобод [5, 47].

Необхідно зазначити, що інститут відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження пройшов довгий шлях свого розвитку: від кваліфікованого мовчання законодавця у нормативно-правових актах і до визнання його одним із актуальних інститутів сучасного кримінального процесуального права України.

¹ Випадки втрати матеріалів кримінальних проваджень мали місце внаслідок масових заворушень, починаючи з весни 2014 р., у ході яких відбувалися захоплення адміністративних будівель міліції, прокуратур, судів. Наприклад, 27 квітня 2014 р. внаслідок підпаду приміщення Орджонікідзевського районного суду м. Маріуполя Донецької області пожежею були знищені всі матеріали кримінальних справ, про що свідчить акт знищення кримінальних справ та матеріалів, затверджений 30 квітня 2014 р. головою Орджонікідзевського районного суду міста Маріуполя. У вересні 2014 р. у результаті захоплення незаконними збройними формуваннями будівлі Апеляційного суду Донецької області, там залишилися всі матеріали, в тому числі 516 кримінальних справ. Під час обстрілу були знищені матеріали справ, що були у приміщеннях Слов'янського міськрайонного суду (Донецька область) та Первомайського міського суду (Дуганська область).

Вперше порядок відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження був закріплений на рівні Інструкції «Про порядок відновлення втрачених, знищених або викрадених проваджень по судових справах», затвердженої Циркуляром Народного комісаріату юстиції РРФСР від 6 січня 1925 р. [6, 146–148]. Вона містила 15 пунктів, які умовно можна поділити на три частини: в рамках першої вирішувалося питання про те, які категорії справ підлягали відновленню та які суди вирішували це питання; в рамках другої частини регламентувався порядок відновлення та збір доказів; частина третя була присвячена питанню щодо відновлення раніше прийнятих рішень.

Наступним етапом в історії регламентації досліджуваного питання стало прийняття 23 травня 1942 р. наказу Народного комісара юстиції СРСР і Прокурора СРСР № 35/175 «Про порядок відновлення кримінальних і цивільних справ, в яких провадження втрачено в зв'язку з обставинами воєнного часу» [7, 249–250], який передбачав можливість відновлення втрачених матеріалів як на стадії попереднього розслідування за рішенням прокурора, так і на стадії судового розгляду. Процедура відновлення втраченого провадження полягала в тому, що органи розслідування складали заново відповідні постанови та повторно проводили можливі слідчі дії.

Вказані нормативно-правові акти становлять теоретичний інтерес та значну історичну цінність, оскільки в подальшому протягом багатьох років ані на рівні Кримінально-процесуального кодексу 1960 р., ані на рівні іншого нормативно-правового акта порядок «реконструкції» втрачених матеріалів кримінального провадження

не був регламентований. Зрозуміло, що протягом цього періоду проблема нікуди не зникла, а діяльність із відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження стала мати позапроцесуальний характер, та, з метою приховування факту втрати матеріалів, часто межувала з фальсифікацією.

На такі неофіційні підходи до відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження була звернена увага при розробці КПК України. Усвідомлюючи важливість проблеми та необхідності її врегулювання, законодавець присвятив цьому питанню в КПК України окремий розділ VII «Порядок відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження».

Однак, незважаючи на беззаперечну вагомість та значущість вказаного кроку, доводиться констатувати недосконалість положень цього розділу. Одним із суттєвих недоліків законодавчої моделі відновлення втрачених матеріалів є закріплена нормативна умова про можливість відновлення таких матеріалів лише в тому кримінальному провадженні, яке завершилося *винесенням вироку* (курсив наш. — О. Л.). На нашу думку, така умова невіправдано звужує межі відновлювального провадження та взагалі нівелює призначення цього інституту.

Законодавцем не надаються відповіді на такі запитання: «Що робити, коли матеріали кримінального провадження втрачені на стадії судового розгляду, проте рішення у справі ще не було прийнято?»¹. Логічним і невирішеним є запитання: «Як бути у випадках, коли матеріали втрачені на стадії досудового розслідування?»². Відповіді на ці запитання ускладнені і пов'язані передусім із відсутністю необхідного процесуального механізму відновлення таких матеріалів. А той мінімальний набір

¹ Реальним прикладом такої втрати матеріалів можна навести випадок, коли в ніч на 13 червня 2016 р. сталася пожежа в Солом'янському районному суді м. Києва, внаслідок чого частина матеріалів кримінальних проваджень, які не були розглянуті по суті, була втрачена.

² Наприклад, 11 вересня 2014 р. невідомі озброєні особи захопили службові приміщення слідчого управління Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Донецькій області та знищили все майно.

нормативно-регулятивних правил, що закріплені сьогодні в КПК України, стає, по суті, юридичною перешкодою для реалізації конституційних прав учасників кримінальних проваджень, матеріали яких втрачені.

Ця проблема гостро стоїть у районі проведення АТО на сході України¹. Задля забезпечення конституційних прав учасників кримінальних проваджень, зокрема й права на доступ до правосуддя в умовах проведення АТО, законодавцем була здійснена спроба частково врегулювати на рівні закону деякі питання, пов'язані з втратою матеріалів. Відповідно до ч. 3 ст. 1 Закону України «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції» (далі — Закон) справи, розгляд яких не закінчено і які перебувають у провадженні місцевих, апеляційних судів, розташованих у районі проведення АТО, в разі неможливості здійснювати правосуддя передаються судам відповідно до встановленої згідно з Законом підсудності протягом десяти робочих днів із дня прийняття розпорядження головою відповідного вищого спеціалізованого суду.

Зі змісту положень Закону стає зрозумілим, що передачі підлягають лише справи, розгляд яких не закінчено і які перебувають у провадженні зазначених судів. Що ж стосується справ, у яких ухвалено вирок, у Законі не йдеться². Не надаються відповіді на питання й щодо втрачених матеріалів на стадії досудового розслідування.

Така правова невизначеність із окреслених питань змусила практичних працівників самостійно шукати відповіді на них. Наприклад, посадові особи окремих регіональних прокуратур робили спроби регламентувати порядок відновлення втрачених матеріалів досудового розслідування на рівні методичних вказівок. У 2015 р. організаційно-методичним відділом слідчого управління прокуратури Луганської області були розроблені методичні рекомендації під назвою «Особливий режим досудового розслідування в районі проведення антитерористичної операції», один із пунктів яких був присвячений механізму відновлення втрачених матеріалів на стадії досудового розслідування.

Крім цього, спроби врегулювати окремі питання відновлення втрачених матеріалів досудового розслідування були зроблені у наказі Міністерства внутрішніх справ України від 14 квітня 2016 р № 296 «Про затвердження Інструкції організації обліку і руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України [8].

Необхідно зазначити, що на сьогодні у Верховній Раді України зареєстровано три законопроекти, які спрямовані на вдосконалення положень КПК України щодо порядку відновлення втрачених матеріалів досудового розслідування [9–11]. При цьому системний аналіз запропонованих вказаними вище законопроектами змін і доповнень дозволяє стверджувати про фраг-

¹ Довідково: для ілюстрації динаміки проблеми стосовно питань, пов'язаних із відновленням втрачених матеріалів кримінальних проваджень, зазначимо, що за результатами проведеного узагальнення судової практики в Єдиному державному реєстрі судових рішень станом на 11 березня 2017 р. наявні 354 ухвали. При цьому до 31 грудня 2013 р. (включно) в базі наявно лише вісім ухвал із питання, що нас цікавить. У 2014 р. ситуація кардинально змінюється, і кількість ухвал щодо вирішення питання про відновлення втрачених матеріалів кримінальних проваджень стрімко збільшується, про що свідчать такі дані: з початку 2014 р. по 11 березня 2017 р. (включно) в електронній базі вже наявно 346 ухвал. При цьому більша кількість таких ухвал (82,4 %) відноситься або: 1) до областей, на території яких проводиться АТО (Донецька область (44,2 %), Луганська область (21,7 %)), або 2) до сусідніх областей (у зв'язку зі зміною підсудності) — Запорізька область (16,5 %).

² Ми цілком розуміємо складність ситуації, яка склалася, а також пріоритетність передачі хоча б тієї частини матеріалів кримінальних проваджень, розгляд по суті яких ще не закінчений. При цьому в подальшому ще протягом багатьох десятиліть будуть виникати питання щодо відновлення матеріалів, які залишилися на тій території в архівах.

ментарний підхід законодавця до вирішення вказаної проблеми.

У зв'язку з наведеним, з метою забезпечення конституційних прав учасників кримінального провадження, принципове значення має термінова розробка дієвого процесуального механізму відновлення втрачених матеріалів. На нашу думку, до нормативно-правового мінімуму такої теоретичної моделі повинні бути включені такі положення.

По-перше, законодавцем необхідно передбачити правило, що у разі виявлення факту втрати, знищення або істотного пошкодження матеріалів кримінального провадження зазначені матеріали підлягають відновленню *на будь-якій стадії кримінального провадження* (курсив наш. — О. Л.). При цьому відновлення матеріалів на стадії досудового розслідування та у суді першої інстанції, коли не було прийнято підсумкове рішення, підлягають обов'язковому відновленню в силу публічного характеру кримінальної процесуальної діяльності. Необхідно також визначити коло суб'єктів, які можуть звернутися із заявою (клопотанням) про відновлення втрачених матеріалів. На наше переконання, такі матеріали можуть бути відновлені за заявою (клопотанням) сторони захисту, потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача, його представника та законного представника.

По-друге, оскільки відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження являє собою систему процесуальних дій у межах кримінальної процесуальної форми, які обумовлені втратою матеріалів кримінального провадження та спрямовані на їх відновлення з метою досягнення завдань кримінального процесу, вважаємо за необхідне до загальних положень відновлювального провадження віднести й питання щодо початку такої діяльності.

Йдеться про законні привод і підстави для початку провадження. Як уявляється, *приводом* (тобто передбаченим законом джерелом інформації, з якого стало відомо про факт втрати матеріалів кримінального провадження) може бути заява (клопотання) учасника кримінального провадження, рапорт слідчого про втрату матеріалів із зазначенням обставин, акт інвентаризації матеріалів тощо. При чому необхідно закріпити правило, що у разі надзвичайних обставин, які можуть свідчити про можливість втрати матеріалів кримінальних проваджень, орган досудового розслідування, суд зобов'язані невідкладно провести інвентаризацію (звірку фактично наявних матеріалів із наявними матеріалами в базах Єдиного реєстру досудового розслідування (далі — ЄРДР) або Автоматизованій системі документообігу суду). З метою попередження втрати матеріалів, на рівні підзаконного нормативно-правового акта (зокрема, інструкції) необхідно передбачити обов'язкові випадки позапланових перевірок наявності та стану матеріалів кримінальних проваджень. До таких випадків варто віднести: зміну керівника архіву (особи, відповідальної за нього); реорганізацію або ліквідацію органу.

Підставами ж для початку провадження з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження на будь-якій стадії є обставини, що свідчать про факт втрати матеріалів кримінального провадження (фактична підстава). При цьому необхідно зазначити, що підставою для початку відновлювальної діяльності може бути як повна втрата матеріалів, так і часткова. *Формальною (юридичною, процесуальною) підставою початку* провадження з відновлення втрачених матеріалів є рішення уповноваженого суб'єкта про початок відновлювальної діяльності (постанова прокурора, керівника органу досудового розслідування, а в разі втрати матеріалів під час судового прова-

дження — ухвала суду, яка направляється прокурору для виконання). При цьому, на нашу думку, відомості про початок діяльності з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження на стадії досудового розслідування повинні вноситися до ЄРДР.

З метою доступу учасників кримінального провадження, матеріали якого втрачені, до правосуддя на законодавчому рівні необхідно передбачити обов'язок уповноважених суб'єктів відновлювальної діяльності поінформувати учасників кримінального провадження (зокрема, копія постанови про початок провадження з відновлення втрачених матеріалів на стадії досудового розслідування повинна бути надіслана стороні захисту, потерпілому, представнику юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження).

Наступним концептуальним, і в той же час дискусійним, є питання стосовно суб'єктів, уповноважених відновлювати втрачені матеріали. З цього приводу Л. Калінкіна зазначає, що процедура відновлення в будь-якому випадку повинна доручатися *іншому слідчому* [5, 47]. Вважаємо, що одним із аргументів на підтримку цієї точки зору є теза про те, що, наприклад, слідчий, який втратив матеріали, може бути свідком у цьому «відновлювальному» провадженні. У свою чергу, В. Кальницький та Н. Єфремова наводять такі контраргументи: «Факт втрати справи сам по собі не свідчить про особисту зацікавленість слідчого і не є безумовною підставою для його відводу. У багатьох випадках залишення справи в провадженні “колишнього” слідчого найдоцільніше, оскільки він знає його фактичні обставини і джерела доказової інформації. При обмежених строках відновлювального провадження, інформаційних та інших труднощах це відіграє значну роль» [12, 31]. На нашу думку, в більшості випадків, дійсно, відновлення втрачених матеріалів логічно доручити тому слідчому, в провадженні якого

перебували матеріали. Однак, враховуючи, що на практиці виникають ситуації, пов'язані з втратою матеріалів саме з вини слідчого, логічно, щоб це питання вирішувалося у постанові про початок провадження з відновлення втрачених матеріалів.

Наступний блок стосується процесуальних строків. Л. Калінкіна слушно, на нашу думку, зазначає, що таке повторне провадження у будь-якому випадку призводить до затягування процесуальних строків [5, 43], у зв'язку з цим, вважаємо, що у випадках неможливості відновити втрачені матеріали протягом встановленого строку досудового розслідування, цей строк може бути продовжений. До обов'язкових компонентів теоретичної моделі, на нашу думку, необхідно віднести й положення стосовно обчислення строків запобіжних заходів: якщо закінчуються граничні строки тримання під вартою, підозрюваний, обвинувачений підлягають негайному звільненню.

Необхідно звернути увагу й на питання юрисдикції. Зокрема, заява (клопотання) про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження, залежно від того, на якій стадії вони були втрачені, подається відповідно або до того органу, який здійснював досудове розслідування, або до суду, який ухвалив вирок. При цьому в разі зміни підслідності/підсудності заява подається з урахуванням цих змін.

При конструюванні майбутньої моделі відновлення втрачених матеріалів доцільно також передбачити, що процесуальний порядок діяльності з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження на стадії досудового розслідування здійснюється за загальними правилами досудового розслідування, встановленими КПК України.

При встановленні факту втрати матеріалів доцільний такий алгоритм дій слідчого: відновлення матеріалів необхідно здійснювати за копіями, що збереглися, і які можуть бути доказами

в порядку та на умовах, визначених главою 4 КПК України, а також шляхом проведення повторних, а у разі необхідності додаткових слідчих (розшукових) дій¹. Для відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження необхідно використовувати інформацію з ЄРДР, журналів-реєстрів кримінальних проваджень, журналів вхідної та вихідної кореспонденції підрозділів документального забезпечення, режимних секретних підрозділів, контрольно-наглядових справ кримінальних проваджень (у тому числі їх електронних варіантів) та наглядових проваджень органів прокуратури. Ще одним джерелом для відновлення втраченої доказової інформації може стати законодавчо закріплена можливість провести допит як свідків слідчого та прокурора, в провадженні яких перебували втрачені матеріали².

Важливим є питання щодо визначення меж предмета «відновлювального провадження». Так, І. Князева, у випадку втрати кримінальної справи на стадії досудового розслідування, вважає, що відновленню підлягають усі матеріали. У свою чергу, Н. Єфремова пропонує визначати критерій доцільності відновлення того чи іншого втраченого документа з позиції їх перешкоджання цілісному сприйняттю проведеного розслідування. Цю позицію підтримує й М. Борисенко, який зазначає, що в основі визначення обсягу і меж відновлювального провадження повинна бути оцінка збережених і знову відновлених доказів, а також інших документів з позиції їх достатнос-

ті [1, 21]. Ми цілком погоджуємося з думкою М. Борисенка, що під час оцінки відтворюваних документів особа, яка здійснює відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження, має керуватися своїм внутрішнім переконанням, заснованим на всебічному, повному й об'єктивному дослідженні всіх обставин відновлюваного матеріалу. Це, в свою чергу, звільнить слідчого від проведення повторних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій з відтворення процесуальних документів, втрата яких не впливає на хід і результати розслідування, дозволивши тим самим уникнути непотрібних витрат, пов'язаних із їх проведенням [14, 22].

Наостанок хотілося б зазначити, що в недалекому майбутньому актуальність вказаного питання, можливо, буде зменшена у зв'язку з переходом паперового документообігу до електронного³. Як вказують дослідники з цього питання, впровадження механізмів електронного документообігу, ведення електронних архівів у випадку втрати матеріалів кримінального провадження дозволить мати можливість практично повного відтворення матеріалів, що, в свою чергу, сприятиме забезпеченню реалізації права на судовий захист та покращення доступу до правосуддя.

Однак на сьогодні випадки масових втрат матеріалів кримінальних проваджень є високими, а у зв'язку з цим внесення змін до існуючого порядку відновлення таких матеріалів є необхідним.

¹ Деякі слідчі (розшукові) дії у силу своєї специфіки провести повторно неможливо. Зокрема, такою слідчою (розшуковою) дією є пред'явлення для впізнання. Вважаємо, що на практиці вихід із такої ситуації може полягати в проведенні додаткового допиту особи, яка впізнавала. Безперечно, допит не замінить повноцінного пред'явлення для впізнання, проте, якщо неможливо відновити протокол, це буде достатнім підтвердженням (див.: [13]). Додатково, за умов наявності такої інформації, можливо допитати й інших осіб, які брали участь у цій слідчій (розшуковій) дії (поняті, статисти, законні представники тощо).

² Аналогічні норми містить кримінальне процесуальне законодавство Республіки Вірменія (п. 4 ч. 2 ст. 86 КПК Республіки Вірменія), Республіки Молдова (ст. 90 КПК Республіки Молдова). Вказане правило міститься й у ст. 120 Модельного кримінального-процесуального кодексу для країн СНД.

³ Додатково зазначимо, що на сьогодні лідером у використанні технологій безпаперового документообігу в кримінальному судочинстві є Фінляндія. Поступово електронний документообіг запроваджується і в інших країнах. Наприклад, 21 листопада 2016 р. у Республіці Азербайджан запущений модуль «Електронне кримінальне провадження».

Відсутність норм, які регламентують дії посадових осіб при втраті матеріалів кримінальних проваджень, щодо яких не було вироку суду, свідчить про наявність у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві прогалини. Потреба вдосконалення процесуальної форми відновлення таких

матеріалів стала поштовхом для нашого дослідження. Сподіваємося, що запропонована теоретична модель відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження стане в нагоді для подальших наукових пошуків, а також при розробці проекту закону про внесення змін до КПК України.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Кримінальний процес* : підруч. / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тасій та ін. ; за ред. В. Я. Тасія, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. — Х., 2013. — 824 с.
2. *Миколенко А. Н.* Правове регулювання відновлення утрачених матеріалів уголовного провадження в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://liber.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9035/1/409-412.pdf>.
3. *Миколенко О. М.* Правове забезпечення інституту відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/7327>.
4. *Трофименко В. М.* Теоретичні та правові основи диференціації процесуальної форми у кримінальному судочинстві : моногр. — Х., 2016. — 304 с.
5. *Калинкина Л. Д.* Повторное производство в российском уголовном процессе : дис. ... д-р юрид. наук. — М., 2010. — 475 с.;
6. *Инструкция о порядке восстановления утерянных, уничтоженных или похищенных производств по судебным делам* // Сборник циркуляров Наркомюста РСФСР за 1922–1925 гг. — М., 1926. — С. 146–148.
7. *Приказ Народного комиссара юстиции СССР и Прокурора СССР № 35/175 от 23 мая 1942 г. «О порядке восстановления уголовных и гражданских дел, по которым производство утрачено в связи с обстоятельствами военного времени»* // Законодательные и административно-правовые акты военного времени с 22 марта 1942 г. по 1 мая 1943 г. — М., 1943. — С. 249–250.
8. *Інструкція з організації обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 14 квітня 2016 № 296* // Офіційний вісник України. — 2016. — № 52. — Ст. 1843.
9. *Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (щодо додержання конституційних прав учасників кримінального провадження та інших громадян в частині збирання та фіксації доказів, процесу доказування та проведення слідчих (розшукових), негласних (розшукових) дій)* : проект Закону України від 15 травня 2015 р. № 2872 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55155.
10. *Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав та свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо механізму відновлення втрачених матеріалів справи від 19 жовтня 2015 р. № 3343* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56850.
11. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав людини у кримінальному судочинстві від 21 травня 2015 р. № 2930* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55285.
12. *Кальницький В. В., Ефремова Н. П.* Восстановление утраченных уголовных дел / под ред. проф. В. В. Николюка. — М., 2000. — 91 с.
13. *Григорьев О. Г.* Особенности предъявления для опознания людей в ходе предварительного расследования [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-predyavleniya-dlya-opoznaniya-lyudey-v-hode-predvaritelnogo-rassledovaniya>.
14. *Борисенко Н. А.* Определение пределов восстановительного производства по утраченным уголовным делам // Борьба с преступностью: теория и практика: тезисы докладов III Международной науч.-практ. конф. (г. Могилев, 20 марта 2015 г.) / М-во внутр. дел Респ. Беларусь, учреждение образования «Могилевский институт внутренних дел Республики Беларусь» : редкол. : Ю. П. Шкаплеров (отв. ред.) и др. — Могилев, 2015. — С. 20–22.

REFERENCES

1. *Kryminalnyi protses* [Criminal Procedure], Kharkiv, 2013, 824 p.
2. *Mikolenko A. N.* Pravovoe regulirovanie vosstanovleniya utrachennykh materialov ugovolnogo proizvodstva v Ukraine [Legal regulation of restoration of the lost materials of criminal proceedings in Ukraine]. Available at: <http://liber.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9035/1/409-412.pdf>.

3. Mykolenko O. M. Pravove zabezpechennia instytutu vidnovlennia vtrachenykh materialiv kryminalnogo vprovadzhennia [Legal support of institute of restoration of the lost materials of criminal introduction]. Available at: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/7327>.
4. Trofymenko V. M. Teoretychni ta pravovi osnovy dyferentsiatsii protsesualnoi formy u kryminalnomu sudochynstvi [Theoretical and legal bases of differentiation of a procedural form in criminal trial], Kharkiv, 2016, 304 p.
5. Kalinkina L. D. Povtornoe proizvodstvo v rossiyskom ugovnom protsesse [Repeated production in the Russian criminal procedure], Moscow, 2010, 475 p.
6. Instruksiya o porjadke vosstanovleniya uteryannykh, unichtozhennykh ili pokhishchennykh proizvodstv po sudebnym delam [The instruction about an order of restoration of the lost, destroyed or stolen lawsuits productions], *Sbornik tsirkulyarov Narkomyusta RSFSR za 1922–1925 gg.*, Moscow, 1926, pp. 146–148.
7. Prikaz Narodnogo komissara yustitsii SSSR i Prokurora SSSR № 35/175 ot 23 maya 1942 g. «O porjadke vosstanovleniya ugovnykh i grazhdanskikh del, po kotorym proizvodstvo utrachenno v svyazi s obstoyatelstvami voennogo vremeni» [The order of the National commissioner of justice of the USSR and the Prosecutor of the USSR № 35/175 of May 23, 1942. «About an order of restoration of criminal and civil cases on which production is lost in connection with circumstances of wartime»], *Zakonodatelnye i administrativno-pravovye akty voennogo vremeni s 22 marta 1942 g. po 1 maya 1943 g.*, Moscow, 1943, pp. 249–250.
8. Instruksiya z orhanizatsii obliku ta rukhu kryminalnykh provadzen v orhanakh dosudovoho rozsliduvannia Natsionalnoi politsii Ukrainy, zatverdzena nakazom Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy vid 14 kvitnia 2016 № 296 [The instruction on the organization of the account and the movement of criminal proceedings in bodies of pre-judicial investigation of National police of Ukraine approved by the order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of April 14, 2016 № 296], *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 2016, no. 52, Article 1843.
9. Pro vnesennia zmin do Kryminalnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy (shchodo doderzhannia konstytutsiinykh prav uchasykyv kryminalnogo provadzhennia ta inshykh hromadian v chastyni zbyrannia ta fiksatsii dokaziv, protsesu dokazuvannia ta provedennia slidchykh (rozshukovykh), nehlasnykh (rozshukovykh) dii): proekt Zakonu Ukrainy vid 15 travnia 2015 r. № 2872 [About modification of the Criminal procedural code of Ukraine (concerning respect for constitutional rights of participants of criminal trial and other citizens regarding collecting and fixing of proofs, process of proof and carrying out investigative (search), secret (search) actions): the bill of Ukraine of May 15, 2015 № 2872]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55155.
10. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro zabezpechennia prav ta svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy» shchodo mekhanizmu vidnovlennia vtrachenykh materialiv spravy vid 19 zhovtnia 2015 r. № 3343 [About introduction of amendments to the Law of Ukraine «About ensuring the rights and freedoms of citizens and a legal regime in temporarily occupied territory of Ukraine» concerning the mechanism of recovery of the lost case papers of October 19, 2015 № 3343]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56850.
11. Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo posylennia zakhystu prav liudyny u kryminalnomu sudochynstvi vid 21 travnia 2015 r. № 2930 [About introduction of amendments to some acts of Ukraine concerning strengthening of human rights protection in criminal trial of May 21, 2015 № 2930]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55285.
12. Kalnitskiy V. V., Efremova N. P. Vosstanovlenie utrachennykh ugovnykh del [Restoration of the lost criminal cases], Moscow, 2000, 91 p.
13. Grigorev O. G. Osobennosti predyavleniya dlya opoznaniya lyudey v khode predvaritelnogo rassledovaniya [Features of presentation for an identification of people during preliminary investigation]. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-predyavleniya-dlya-opoznaniya-lyudey-v-hode-predvaritelnogo-rassledovaniya>.
14. Borisenko N. A. Opredelenie predelov vosstanovitel'nogo proizvodstva po utrachennym ugovnym delam [Definition of limits of recovery production on lost to criminal cases], *Borba s prestupnostyu: teoriya i praktika: tezisy dokladov III Mezhdunarodnoy nauch.-prakt. konf. (g. Mogilev, 20 marta 2015 g.)*, Mogilev, 2015, pp. 20–22.

Рекомендовано до друку кафедрою кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Лазукова О. В. Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження: проблеми правозастосовної практики і перспективи нормативного регулювання

Анотація. У статті досліджується питання щодо нормативно-правової регламентації порядку відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження. Аналізується історія розвитку законодавства із зазначеного питання, розкривається зміст і функціональне призначення діяльності з відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження. Акцентується увага на недосконалості положень сучасної законодавчої конструкції.

Пропонується розроблена автором теоретична модель відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження.

Ключові слова: втрачені матеріали кримінального провадження, відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження, антитерористична операція.

Лазукова О. В. Восстановление утраченных материалов уголовного производства: проблемы правоприменительной практики и перспективы нормативного регулирования

Аннотация. В статье исследуется вопрос о нормативно-правовой регламентации порядка восстановления утраченных материалов уголовного производства. Анализируется история развития законодательства по указанному вопросу, раскрывается содержание и функциональное назначение деятельности по восстановлению утраченных материалов уголовного производства. Акцентируется внимание на несовершенстве положений современной законодательной конструкции. Автором предлагается разработанная им теоретическая модель восстановления утраченных материалов уголовного производства.

Ключевые слова: утраченные материалы уголовного производства, восстановление утраченных материалов уголовного производства, антитеррористическая операция.

Lazukova O. Restoration of Lost Materials of Criminal Proceedings: Problems of Law Enforcement Practice and Prospects for Standart Regulation

Annotation. The history of the development of legislation of the order of restoration of lost materials of criminal proceedings is analyzed. Author discloses the content and functional purpose of the activity for the restoration of lost materials of criminal proceedings. In the article has been focused attention on the imperfection of the provisions of the modern legislative constructing. Author suggests the theoretical model developed for the reconstruction of lost materials in criminal proceedings.

Key words: lost materials of criminal proceedings, restoration of lost materials of criminal proceedings, antiterrorist operation.